

O'N IKKI BARMOQ ICHAK YARA KASALLIGINING KLINIK BELGILARI VA UCHRASH DARAJASI

Baxtiyarova Aziza Maksudbekovna

Ruzibayev San'at Odilbek o'g'li

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Oshqozon va o'n ikki barmoq ichak yara kasalligi o'ta murakkab va hozirda tibbiy ilmiy muammo bo'lib, u oxirigacha to'liq o'rganilmagan. Ushbu kasallikni tashxislash va davolash muammosining dolzarbligi asosan uning keng tarqalganligi bilan bog'liq. Sobiq Sovet ittifoqi davrida yara kasalligi bo'yicha dispanser kuzatuvida bir milliondan ortiq bemor bo'lgan va bu kasallikning yillik takrorlanish darajasi 30-82% ga yetgan. Aholining barcha qatlamlari orasida o'n ikki barmoqli ichak yara kasalligining tarqalishi 10% dan 25% gacha tashkil qiladi.

XX asrning 80-yillarida, dunyoda va ayniqsa yirik kapitalistik tarmoqlarda, yara kasalligining tarqalishi sezilarli darajada kamaydi. Shunday qilib, agar o'tgan asrning 70-80-yillarida hayotidagi har o'ninchi odam yara kasalligi bilan kasallanishi mumkin deb o'ylagan bo'lsa, unda bir qator tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, so'nggi yillarda yara kasalligining tarqalishi bir necha marta kamaydi. Biroq, oshqozon yarasi kasalliklarining tarqalish darajasi pasayganiga qaramay, yara kasalligining yolg'on shakllari va ular bilan bog'liq o'limlar soni bir xil darajada qolmoqda.

O'n ikki barmoqli ichak yara kasalligi bilan og'rigan barcha bemorlar davolanishdan oldin kasallikning kuchayishi davrida va davolanish boshlanganidan 6 hafta o'tgach dinamikada tekshirildi. Tekshiruvdan o'tgan bemorlarni va sog'lom odamlarni tanlash namunaning representativligi asosida amalga oshirildi. 18 yoshdan kichik va 60 yoshdan oshgan bemorlar so'rovdan chiqarildi, chunki bolalar, o'smirlar va keksa odamlarda hujayralarni yangillash jarayonlari yetuk yoshdagidan farq qilishi aniqlangan.

Odatda, og'riq ahamiyatsiz (66,7%), kamdan-kam hollarda o'rtacha (13,3%), surunkali atrofik gastrit bilan og'rigan bemorlarning 20% epigastral sohada noqulaylik hissi haqida shikoyat qiladilar. Och qoringa og'riq paydo bo'lishi yoki kuchayishi bemorlarning 26,7% va kechasi 23,3% tomonidan qayd etilgan. 16,7% odamlar og'riq yoki noqulaylikning mavsumiy xususiyati haqida shikoyat qiladilar. Bemorlarning 86,7% da antasidlarni qabul qilgandan so'ng og'riq va noqulaylikning yengillashishi yoki kamayishi qayd etilgan. yara kasalligi bilan og'rigan bemorlarda endoskopik tekshiruv o'rtacha shishish, shilliq qavatining fokal giperemiyasi va shilimshiq shakllanishining kuchayishi bilan namoyon bo'lgan antral gastrit belgilarini aniqladi. Bemorlarning 6,7

% da to'liq bo'lmagan eroziya tashxisi qo'yilgan. Morfologik tekshiruv *Helicobacter pylori* infeksiyasi bilan bog'liq surunkali atrofik gastrit tashxisini tasdiqladi.

Shunday qilib, yara kasalligi bilan og'rigan bemorlarda mononuklear hujayralar va neytrofillar bilan oshqozon antral qismi shilliq qavatining infiltratsiyasi aniqlandi. Shu bilan birga, bemorlarning 56,7 % da gastritning past faolligi, 36,7 % da o'rtacha faollik, 6,7 % da yuqori faollik qayd etildi. Oshqozon antral qismidagi infiltrativ o'zgarishlarning og'irligini baholashda bemorlarning 46,7 % da ularning past darajasi, 43,3 % da - o'rtacha va 10 % da yuqoriligi aniqlandi.

H. pylori bilan jarohatlanishning past darajasi 36,7 % ni, o'rtacha darajasi 43,3 % ni va yuqori darajasi 20 % ni tashkil qilganligi aniqlandi. Ichak shilliq qavati normal gistologik tuzilishga mos keladi. Olingan ma'lumotlarga asosan, yara kasalligi bilan og'rigan bemorlarda ichak epiteliy hujayralarining proliferativ potentsialining bir necha marta ortishi kuzatiladi,